

Płotkin, Semen J.

Ostatnie zeszyty "Woprosow Istorii Jestiestwoznania i Tiechniki"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/4, 657-658

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na batach i bacikach, odbywały się od 1 maja do 30 sierpnia. W 1735 r. szkołę w Nieświeżu wizytował Stanisław August. Podarował on następnie szkole 24 szalupy wraz ze sprzętem nawigacyjnym.

Artykuł podkreśla morskie zainteresowania króla (miał on jedyny w swoim rodzaju zbiór grafiki marynistycznej¹⁸) oraz fakt, że o wychowaniu morskim społeczeństwa niejednokrotnie wypowiadali się w swych pismach Staszic, Czacki, Naruszewicz, Wybicki i Trembecki. Artykuł zaznacza też, że już w 2 połowie XVI w. projektowano założenie w Krakowie szkoły morskiej; projekt ten nie został zrealizowany¹⁹.

Szkoła Morska w niepodległej Polsce powstała w 1920 r. w Tczewie. W 1930 r. przeniesiono ją do Gdyni. We wrześniu 1965 r. odbyła się sesja popularnonaukowa poświęcona 45-leciu tej Szkoły.

*

W nrze 2 „Rocznika Ośrodka Nauk Społecznych i Wojskowych Marynarki Wojennej” (za 1964 r.) znajduje się artykuł kmdra ppor. mgra Władysława Biełka i mgra Tadeusza Struniewskiego *Geneza powstania Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej*. Najpierw przedstawiono tu historię powołanej do życia 18 I 1946 Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej, na której bazie 11 VI 1955 powstała uczelnia wyższa — Wyższa Szkoła Marynarki Wojennej, od 1956 r. nosząca imię Bohaterów Westerplatte. Od 1957 r. Szkoła ma dwa wydziały: pokładowy i techniczny, ten drugi ze specjalnościami: mechaniczną i elektryczną. 23.IV 1961 po raz pierwszy w historii uczelni odbyło się wręczenie dyplomów magistrów inżynierów promowanych w tymże dniu oficerom.

Z. Br.

OSTATNIE ZESZYTY „WOPROSOW ISTORII JESTIESTWOZNANIJA I TIECHNIKI”

W 1965 r. ukazały się zeszyty 18 i 19 „Woprosow Istorii Jestiestwoznanija i Tiechniki”.

Zeszyt osiemnasty otwiera artykuł A. Einsteina *Masy zamiast jednostek*. Wymieniony artykuł wielkiego fizyka, przedrukowany ostatnio w „Woprosach”, po raz pierwszy był opublikowany w 1927 r. w radzieckim czasopiśmie „Izobrietateli”. Z kolei artykuł wybitnego uczonego francuskiego L. de Broglie poświęcony jest dualizmowi fal i cząstek w pracach Einsteina. R. G. Zajkow (Bułgaria) ogłosił wspomnienia o Einsteinie. W zeszycie znajduje się również korespondencja Einsteina z M. Smoluchowskim²⁰. Akademik ZSRR P. L. Kapica drukuje wspomnienia o P. Langevinie.

Niektóre metodologiczne zagadnienia historii przyrodoznawstwa omawia artykuł B. M. Kiedrowa; tej samej problematyki dotyczą artykuły: N. I. Rodnego

¹⁸ Por.: J. Stępień, *Marina w kolekcji rycin Stanisława Augusta*. „Materiały z Zakresu Historii Techniki, Gospodarki i Terminologii Morkiej”, nr 2/1956, ss. 36—39. Zbiór ten cenny jest również — jak pisze Stępień — dla badaczy budownictwa okrętowego.

¹⁹ Por.: *Szesnastowieczny projekt szkoły morskiej w Krakowie*. „Materiały z Zakresu Historii [...]”, nr 3/1956, ss. 51—52; też *Krakowskie Odrodzenie*, Kraków 1954, s. 161.

²⁰ Korespondencja ta wydrukowana została za „Sborníkiem pro Dějiny Přírodních Věd a Techniky”, a więc — jak się zdaje — rosyjskiego tłumaczenia dokonano z przekładu czeskiego. „Woprosy” nie zaznaczyły przy tym, że korespondencję opublikował w „Sborníku” Armin Teske. (Przypis redakcji).

O *problemie ogólnych regularności rozwoju nauki* i S. W. Szuchardina *O zagadnieniu sił napędowych rozwoju techniki*. Opublikowano też artykuły dotyczące poszczególnych zagadnień historii nauki: *Rola Helmholtza w rozwoju elektrodynamiki* (G. Buchgeim, NRD), *K. F. Roulier i współczesna ekologia* (N. P. Naumów); *O zagadnieniu historii parametronu*. (J. P. Wystawkin). Kolejnym rozwojem nauki w Turkmenistanie poświęcony jest artykuł prezesa Akademii Nauk Turkmenii Sz. B. Batorywa.

Dział *Komunikaty i materiały* zawiera nie publikowane listy N. P. Gorbunowa do W. I. Lenina, a także nowe materiały o twórczości I. I. Polzunowa. W tymże dziale znajdują się m. in. doniesienia: *Z historii wydobywania i obróbki miki* (E. P. Libman), *S. I. Wawitow jako historyk Akademii Nauk ZSRR* (A. W. Kolcow).

Omawiane zeszyty, podobnie jak i poprzednie, zawierają obszernie informacje o działalności placówek naukowych oraz liczne recenzje o radzieckich i obcych wydawnictwach z zakresu historii nauki i techniki.

Materiały konferencji, która odbyła się w Moskwie w 1964 r. na temat zagadnień współczesnej rewolucji naukowo-technicznej²¹, opublikowane są w dziesiętnastym zeszycie „Woprosow”. Ponadto M. A. Tonellat (Francja) ogłasza tu artykuł *Odnowienie pojęcia względności w fizyce Einsteina*. Dwusetlecie urodzin M. W. Łomonosowa poświęcone są artykuły: S. A. Pogodina *Naukowcy zagraniczni XX wieku o chemicznych i fizycznych pracach Łomonosowa* oraz W. A. Sokołowa *Przyrodznawcze motywy w utworach literackich Łomonosowa*. Opublikowane zostały również następujące artykuły: W. I. Kuzniecowa i Z. I. Szeptunowej *Atomistyka i indywidualność chemiczna w nauce Bertolleta*, A. W. Nikiforowa i I. P. Grinberga *Rozwój nauki w Mołdawii* oraz N. G. Marczenki *Z historii rozwoju chemii w Zachodniej Ukrainie*, w którym autor daje liczne informacje o kontaktach naukowych zachodnioukraińskich i polskich chemików.

Artykuł A. S. Fiedorowa omawia badania z zakresu historii przyrodznawstwa i techniki w ZSRR. Stulecie śmierci znanego astronoma rosyjskiego W. J. Struwego poświęcony jest artykuł Z. K. Sokołowskiej. Ciekawe jest również doniesienie kijowskiego historyka techniki G. M. Dobrowa o zastosowaniu elektronicznych maszyn liczbowych do badań historycznotechnicznych²².

Wśród artykułów dwudziestego zeszytu „Woprosow” (zeszyt ten znajduje się w druku) należy wymienić artykuły: N. N. Niekrasowa *O badaniach sił wytwórczych kraju* i I. D. Fajnermana *Metoda analogii w przyrodznawstwie i technice*. Rozwojowi nauki w Estonii poświęcony jest artykuł F. D. Klemienta, a B. A. Mazurowicz ogłasza artykuł o polskich zoologach: K. M. Elskim i A. A. Karpińskim. Publikuje się też w tym zeszycie korespondencję Einsteina z Akademią Nauk ZSSR oraz notatki naukowców francuskich, poświęcone wyborowi D. I. Mendelejewa, W. I. Wiernadskiego i A. D. Prianisznikowa do paryskiej Akademii Nauk. Dział *Daty jubileuszowe* zawiera dwa artykuły: W. S. Wirginskigo o R. Fultonie i J. I. Romańkowa o znanym chemiku W. A. Kistiakowskim.

Siemion Płotkin

HISTORIA TECHNIKI W ROCZNIKU 1964 „JUGEND UND TECHNIK”

Miesięcznik „Jugend und Technik”, wychodzący w NRD, przypomina w nrze 1/1964 biografię Filipa Reisa, który sto lat temu skonstruował pierwszy

²¹ Por. sprawozdanie z tej konferencji w nrze 1—2/1965 „Kwartalnika”, s. 243.

²² Por. wstępne informacje na ten temat w artykule G. M. Dobrowa *Badania historycznotechniczne a cybernetyka* w nrze 1—2/1965 „Kwartalnika” (ss. 14—15).